

הפרקליטים

www.tabar.org.il | ניסן תשע"ז | אפריל 2017 | גיליון 51 | מגזין לשכת עורכי הדין מחוזות תל אביב והמרכז

אביב שמח!

החירות לעבוד

כך פועלת לשכת עורכי הדין למען הציבור הרחב
ולמען חברה, כנגד מסיגי גבול המקצוע | עו"ד מוטי דנוס | 16

סקר: 87 אחוז מעורכי הדין אוהבים את המקצוע.
54 אחוז - רמת השכר תואמת את הציפיות |
וכמה מוביל לפיד על נתניהו | 10

קריירה

עולם חדש נפתח
לשירותם של עורכי הדין | 24

קורע לב

שלושה תיקים שהפכו
את הלב למדינה שלמה | 34

שיימינג

כיצד נתמודד עם תופעת
הביוש הפומבי הדיגיטאלי | 28

עו"ד ד"ר גאי כרמי

שקוף שזה פוליטי

החובה לפרסם הסכמים פוליטיים, המעוגנת בחוק, מעמידה את הבחירות להסתדרות החדשה כמקרה מבחן

עד כמה שהסכמים אלה גלויים וידועים, וציבור הבוחרים מודע להם, הרי הם משמשים נתונים, שעל פיהם מגבש כל מצביע את עמדתו שלו באשר לאופן הצבעתו. הסכמים שכאלה אין בהם כל פגיעה בעקרון השוויון או בחשאיות הבחירות. שיקולים אלה, התופסים לעניין השלטון (המרכזי והמקומי), תופסים גם לעניין לשכת עורכי הדין. בהקשר זה, לא נראה כי קיימת אבחנה רלבנטית בין ההסתדרות החדשה ובין לשכת עורכי הדין.

צילום: שאטרסטוק

המצדדים בחובת הגילוי שמים כנר לרגלם את השקיפות השלטונית ואת זכות ציבור הבוחרים לדעת, מבעוד מועד, על מה הם מצביעים

לאחרונה, על רקע הבחירות להסתדרות החדשה, עלו קולות הקוראים לחייב את המתמודדים לחשוף את ההסכמים אליהם הגיעו טרם הבחירות. המצדדים בחובת הגילוי שמים כנר לרגלם את השקיפות השלטונית ואת זכות ציבור הבוחרים לדעת, מבעוד מועד, על מה הם מצביעים. לעומתם, המתנגדים טוענים כי ההסתדרות הינה אגודה עותומנית פרטית, אשר כללי המשפט הציבורי אינם חלים עליה במלואם. לעמדתו, יש להעדיף במובהק את הגישה המחייבת את פרסומם של ההסכמים בהקדם האפשרי, וזאת מכמה טעמים. ראשית, בית המשפט העליון החיל כבר לפני כשלושים שנה את חובת פרסום הסכמים פוליטיים בין סיעות בלשכת עורכי הדין, במסגרת בג"ץ רובין. באותו מקרה התייחס השופט אהרן ברק להסכמים כאל הסכמים קואליציוניים, על כל הנובע והמשתמע מכך, וזאת חרף העובדה שלא היה מדובר בבחירות לכנסת או לרשות מקומית. כדבריו: "דבר זה נכון הוא גם לעניין הסכמים הנערכים לפני הבחירות, ואשר בהם מסכימות הסיעות והמפלגות על דרכי פעולה עתידיות.

הסכם הפוליטי הוא חיה מזוהה. רגלו האחת נטועה בדיני החוזים של המשפט הפרטי, ורגלו השנייה נטועה במשפט הציבורי. היכולת לאכוף את הוראות ההסכם הפוליטי מוטלת בספק, שכן הוא הוגדר פעמים רבות כהסכם ג'נטלמני, ובהתאם, לא פעם הציפייה למימושו התבררה. ועדיין, כדבריו של השופט אהרן ברק בבג"ץ ז'רז'בסקי, ההסכם הפוליטי הינו "מכשיר פוליטי משפטי חיוני, אשר במשטר החוקתי שלנו נודעת לו חשיבות רבה בגיבוש המהלכים הפוליטיים. אך טבעי הוא, כי האזרחים, אשר הצבעתם שלהם מקימה את האורגנים השלטוניים (הכנסת) יהיו מודעים לתוכנם של הסכמים אלה. אכן, כשם שהאזרחים צריכים לדעת את מצען של המפלגות, כן צריכים הם לדעת את תוכן ההסכמים הפוליטיים, אשר לעתים קרובות יש בהם סטייה או תוספת למצעים הפוליטיים".

החובה לפרסם הסכמים פוליטיים הנערכים בהקשר של בחירות לכנסת או לרשויות מקומיות הוסדרה זה מכבר בחקיקה ראשית (חוק הממשלה, תשס"א-2001 וחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965). עם זאת, עולה השאלה האם חלה חובה דומה גם בגופים ציבוריים נוספים, שבהם נערכות בחירות, לחשוף את ההסכמים הפוליטיים בין הסיעות טרם הבחירות. נראה כי לשאלה זו יש להשיב בחיוב. במקור, החובה לפרסם הסכמים פוליטיים היתה יצירת פסיקה. רק לאחר שבית המשפט העליון הורה לפרסם הסכמים קואליציוניים, הוסדרה חובה זו בחוק. עם זאת, אין לקרוא הסדר שלילי להוראות החוק, ומכלל החובה לפרסם הסכמים בבחירות לכנסת ולרשויות מקומיות, לגזור היעדר חובה לעשות כן בגופים ציבוריים, המוגדרים כגופים דו מהותיים, דוגמת הסתדרות העובדים הכללית החדשה.

שנית, בשורה של פסקי דין נקבע, כי ההסתדרות הינה "גוף דו מהותי מובהק ביותר". כדברי השופט רובינשטיין, בעניין איתן כבל, "האינטרס הציבורי מחייב שהליכי הבחירות בהסתדרות, הנוגעים לזכויות יסוד כגון הזכות לבחור ולהיבחר, יתנהלו באופן תקין ושקוף, ויחולו עליהם עקרונות היסוד של המנהל הציבורי". משכך, חלות על ההסתדרות חובות מהמשפט הציבורי, ובהקשרן של בחירות, חובות אלה צריכות לחול ביתר שאת. שלישית, כל הטעמים העומדים בבסיס חובת הגילוי של הסכמים פוליטיים תקפים ביחס להסתדרות החדשה. שקיפות ציבורית מאפשרת ביקורת ציבורית, ומעניקה לגיטימציה להתחייבויות שניתנות במסגרת ההסכמים. תוכנם של ההסכמים כולל התחייבויות, ובמקרים רבים אלה נוגעות באופן ישיר לכספי ציבור או לאיוש משרות ציבוריות. הצדדים להסכם כוללים אישי ציבור, המשמשים נאמנים עבור הציבור. לא לעצמם הם פועלים, אלא למען האינטרס הציבורי. אך טבעי הוא, כי הסכמים והבטחות, שניתנים על ידי אישי ציבור, ייבחנו באמות מידה של המשפט הציבורי. אני קורא למתמודדי הסיעות בהסתדרות העובדים החדשה לחשוף את ההסכמים הפוליטיים לפני הבחירות, דבר שישרת אותם ובוודאי את כלל הציבור.

הכותב הוא שותף במשרד ליפא מאיר ושות', מומחה במשפט חוקתי